

torů. Dokud ještě trvá archaická identita a dokud jste své projekce nestáhli zpět, je zvíře i to, co jste do něj promítli, identické; jsou jedno a totéž. Hezky je to vidět v příbězích o zvířatech, která zobrazují archetypové lidské sklony. Tato zvířata jsou lidská, protože ve skutečnosti nezobrazují instinkty zvířat, ale *naše* zvířecí instinkty, a v tomto smyslu jsou skutečně antropomorfní. Řekneme-li například, že tygr v jednom příběhu znázorňuje chamtivost, neznázorňuje chamtivost skutečného tygra, ale *naši vlastní tygří chamtivost*. Když jsme chamtiví jako tygr, zdá se nám o tygrovi. Je tedy řeč o antropomorfním tygrovi. Takové příběhy o zvířatech jsou velmi časté a existuje řada vědců, kteří tvrdí, že se jedná o nejstarší typ mytologického příběhu. Jsem ve velkém pokušení věřit, že jedny z nejstarších a nejzákladnějších forem archetypových příběhů mají právě tuto podobu - jsou o antropoidních zvířecích bytostech, kde například liška hovoří s myší a zajíc s kočkou.

Jelikož se o mně ví, že se zajímám o pohádky, v rodinách po mně často chtějí, abych je dětem vyprávěla. Při té příležitosti jsem si všimla, že děti dávají v určitém věku přednost příběhům o zvířatech. Začne-li se s příběhy o princích a princeznách, které odnesl čert, zeptají se: „Co je to čert?“ atd. Potřebují to pořádně vysvětlit. Ale když řeknete: „Pes řekl kočce,“ - poslouchají velmi napjatě. Zdá se tedy, že se jedná o základní materiál, nejhlubší a nejstarší formu vyprávění.

Praktický postup

Dalším problémem je metoda interpretace pohádek. Jde o to, jak se přiblížit smyslu pohádky, nebo spíše jak mu nadběhnout - skutečně to vypadá, jako bychom šli na lov jelena, kterého jen tak nezaskočíte. A proč interpretujeme? Vědci a specialisté na mytologii totiž mají stále námitky proti jungiánům, neboť, jak říkají, mýtus hovoří sám za sebe. Co mýtus říká, je třeba jen rozluštit, a k tomu žádnou psychologickou interpretaci nepotřebujeme, protože ta do mýtu vnáší něco, co v něm není - mýtus je se všemi svými detaily a amplifikacemi zcela jasný sám o sobě. Zdá se mi, že je to jen poloviční pravda. Toto tvrzení jistě platí ve stejném smyslu, jako když Jung říkal, že nejlepším vysvětlením snu je samotný sen. To znamená, že interpretace snu je vždy méně dobrá než sen samotný. Sen je nejlepším možným výrazem vnitřní skutečnosti a právě tak lze říci, že pohádka a mýtus jsou nejlepším možným vyjádřením toho, co chtějí říci. V tomto smyslu mají pravdu ti, kdo odmítají jakoukoli interpretaci a tvrdí, že stačí mýtus sám o sobě. Interpretace je zatemněním původního světla, které v mýtu září. Když vám však někdo celý rozčilený vypráví nádherný sen a vy zůstanete odtažití se slovy: „Ano, to byl váš sen!“, pravděpodobně vám řekne: „Ale já bych rád věděl, co to znamená!“ Pak můžete odpovědět: „Tak se na ten sen podívejte! Říká vám všechno, co může. On sám je svou vlastní nejlepší možnou interpretací.“ Má to jistě své výhody, neboť ten člověk pak může jít domů a dál o tom snu přemýšlet. Třeba náhle zažije osvětlení. A tento proces, kdy třeme „svůj kámen Churinga“ - to znamená, že zacházíme se snem tak, jak bychom